

Açıköğretim öğrencilerinin kitap alma durumları ve başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi

Yrd. Doç. Dr. Murat AKYILDIZ^a
Öğr. Gör. Dr. İlker USTA^b
Yrd. Doç. Dr. M. Recep OKUR^c
Yrd. Doç. Dr. Gökhan KUŞ^d

^a Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, Yaygın Öğretim Bölümü
^b Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, Uzaktan Öğretim Bölümü
^c Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, Uzaktan Öğretim Bölümü
^d Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, Sağlık Programları Bölümü

Özet

Son yıllarda artan eğitim materyallerinin online ortama aktarılması eğilimine rağmen Açıköğretim sisteminde hala temel eğitim materyali basılı kitaptır. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin çok sık kullanılmadığı dönemlerde kitap Açıköğretim sisteminde temel eğitim materyali olarak büyük yaygınlık kazanmıştır. Kitap pek çok yazar tarafından uzaktan öğrenme sistemlerinde önemli bir materyal olarak tanımlanmıştır. Basılı kitapların öğrenciler tarafından alınma oranları son yıllarda dikkate değer bir düşme göstermiştir. Bu düşme eğilimi ile öğrenci başarısı arasında bir ilişki olup olmadığını test etmek amacıyla bu araştırma tasarlanmıştır. Elde edilen sonuçlar kitap alma ve almama oranları ile öğrenci başarısının çeşitli yönleri arasında anlamlı ilişkiler olduğu saptanmıştır. Kitap alma oranları ile öğrenci başarısının birlikte düşme eğilimi gösterdiği saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: kitap, kitap alımı, öğrenci başarısı

Abstract

Despite the attempts to transfer education materials to the internet, the main education material in Open Education system is still printed books. Books were widely used in Open Education system back when information and telecommunication technologies were not widely available. Many researchers suggest that books are important materials in distant education. The purchase rates of books have dramatically dropped in recent years. This research is designed to test whether this drop of the rates of students' getting the books related to student achievement. The findings point out that certain aspects of student achievement is related to the rate of students' getting the book rates. As purchase rates drop, student achievement tends to drop as well.

Keywords: book, getting book, student success

Kaynak Gösterme

Akyıldız, M., Usta, İ., Okur, M. R. ve Kuş, G. (2016). Açıköğretim öğrencilerinin kitap alma durumları ve başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *AUAd*, 2(3), 151- 169.

Giriş

Bir buçuk milyondan fazla kayıtlı öğrenene sahip olan Anadolu Üniversitesi, dünyadaki mega üniversiteler arasında yer almaktadır. Mega üniversitelerin ve diğer uzaktan eğitim kurumlarının çoğunda olduğu gibi, Anadolu Üniversitesi'nin uzaktan eğitim uygulamalarında farklı destek hizmetleri kullanılsa da temel öğretim materyali olarak ders kitapları ön plana çıkmaktadır.

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin açık ve uzaktan öğrenme sürecinde henüz yaygın biçimde kullanılmaya başlamadığı yıllarda öğrenenlerin herhangi bir yardım, öneri ya da bilgi için erişim olanağı oldukça sınırlı bir nitelik sergilemekteydi. Bunun temel nedeni ise öğretene ile öğrenenin fiziksel olarak uzak olmalarından kaynaklanmaktaydı. Bu gibi olumsuzlukları olabildiğince ortadan kaldırma sorumluluğu ise ders kitaplarına yüklenmekteydi (Kaya, 2002). Bu amaçla, uzaktan eğitimde ders kitapları bireysel öğrenmeye dayalı olarak, öğrenenin içerikle en yüksek seviyede etkileşim kurabileceği tasarım esasına göre hazırlanmaktaydı. Söz konusu etkileşimi artıracak türde tasarım yöntemleri halihazırda kullanılmaktadır.

Açık ve Uzaktan öğrenme sistemlerinde kitabın materyal olarak kullanımı

Materyal merkeze alarak oluşturulan öğrenme, bireyin 'nasıl öğreneceğini öğrenmesi' amacına yönelik olarak kullanılmakta olan bir araç niteliği taşımaktadır. Öğrenenlerin içeriği 'kendi kendilerine öğretme' deneyimini kazanmaları ve bu şekilde öğrenme sorumluluğu almaları 'bireyin nasıl öğreneceğini öğrenmesi' açısından önem taşımaktadır. Materyal tabanlı öğrenme, önceleri sadece basılı metinleri içerirken, zaman içinde teknolojinin gelişimiyle birlikte çeşitlenerek her türlü görsel ve işitsel araçların da yer aldığı çok çeşitli ortamları içermiştir (Koçdar, 2006). Tüm bu materyaller bireylerin kendi kendilerine çalışmalarına olanak sağlayacak şekilde tasarlanmaktadır (Steward, Keegan ve Holmberg, 1983).

Özellikle açık ve uzaktan öğrenme için hazırlanan ders kitapları belirli tekniklerle yazılmasının ve öğrencinin bireysel öğrenmesini sağlayacak şekilde hazırlanmasının önemi büyüktür. Bu nedenle gerek baskı kalitesi, içerik, yazım ve anlatım özellikleri gerekse iç ve dış görsel tasarımı diğer kitap ve örgün öğretim ders kitaplarından ayrı özellikler göstermeli (Bodur, 2010), kullanılan ders kitabının öğrencilerin amaç ve ihtiyaçlarına cevap vererek onların amaçlarına en hızlı ve en iyi şekilde ulaşmasına yardımcı olması gerekmektedir (Aydın, 2006, s.139).

Belirli standartlarla hazırlanan ders kitapları ile açık ve uzaktan eğitimde öğretim yöntemi öğretmenin kişisel önceliklerden kurtarılıp örgütsel bir yönetime kavuşturularak tüm

derslerde öğretim birlikteliği sağlanmıştır. Deighton, kitabı, “konuşma ve yazmadan sonra, insanoğlunun bilgi yaymadaki en önemli buluşu” olarak nitelerken aradan geçen süre içerisinde teknolojiye gelişmeler çok daha hızlı bilgi yayma buluşlarını insanlığın hizmetine sunmuş (Gökdağ, 1986, s.13) olmasına rağmen Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sisteminde öğrenim gören öğrencilerin sisteme ilişkin görüşlerinin alındığı birçok araştırmada hala basılı materyallere ilginin yüksek olduğu belirlenmiştir (Usta, 2015; Hakan vd., 2013; Özkul ve Aydın, 2012; Hakan, 1996; Hakan,1991).

Teknolojik gelişmelerle birlikte geliştirilen yeni iletişim olanaklarına karşın, geleneksel öğretim materyali olan kitaptan yararlanma yönteminden hala vazgeçilmiş değildir. Alan yazında öğretim ortamında materyal kullanımının birçok yararının olduğu dile getirilmektedir. Buna göre, öğretim materyali kullanımının öğrenci açısından yararları; öğrenmeyi kolaylaştırdığı, ilgi ve isteği artırdığı, aktif öğrenmeyi sağladığı, bireysel öğrenmeyi desteklediği, gerçek yaşama uygun öğrenme deneyimleri sağladığı, eleştirel düşünme, problem çözme ve yaratıcılık becerilerini geliştirdiği şeklinde özetlenebilmektedir (Akt: Kablan, Topan ve Erkan, 2013).

Kablan, Topan ve Erkan’ın (2013) Türkiye’de araştırması yapılan materyal kullanımının etkililik düzeyine ilişkin 57 araştırma sonuçlarından derlediği bir meta analiz çalışmasında, öğrenme ve öğretme sürecinde materyal kullanımının öğrenmeye yarar sağlayıp sağlamadığına yönelik şüpheler olduğunu ama akademik başarıyı artırdığına yönelik araştırma bulguları bulunduğunu belirtmektedirler. Geçmişte bu konuda yapılmış birçok çalışmayı Sowell (1989) ve Suydam ve Higgins (1977) meta-analiz yöntemiyle incelemişler ve materyal kullanılan öğretim durumunun kullanılmayana oranla akademik başarı açısından daha fazla etkili olduğu sonucuna varmışlardır.

Açık ve uzaktan eğitim uygulamalarında öğrenci öğrenme sorumluluğunu kendi üstelenmekte yani başarıma sorumluluğu büyük ölçüde öğrencide bulunmaktadır. Basılı materyal desteği, tüm öğretim faaliyetlerinde önemli bir yere sahipken özellikle uzaktan öğretim uygulamalarında ayrı bir önem arz etmektedir çünkü öğrencinin hemen hemen web uygulamaları dışında kendisinin doğrudan destek alabileceği, başvurabileceği yardımcı araç olarak basılı materyaller ön plana çıkmaktadır (Eşgi, 2006).

Bu çalışmada, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sisteminde öğrenim gören öğrencilerin hazırlanan kitapları etkin kullanıp kullanmama durumlarına göre akademik başarılarında herhangi bir anlamlı değişimin olup olmadığı incelenmiştir.

Yöntem

Nicel verilerin kullanıldığı bu araştırmada, veriler arasındaki ilişkilerin ortaya çıkarması amaçlanmıştır. Dolayısıyla bu çalışma, betimsel özelliklere de sahip olan nicel bir araştırma olma niteliği taşımaktadır.

Araştırmanın verileri, 2015-2016 güz ve bahar dönemlerinde kayıt yaptırmış aktif öğrencilerin başarı puanları ve kitap alıp almama durumları özelinde yapılandırılmıştır. Veriler, Anadolu Üniversitesi Bilgisayar Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin veritabanından elde edilmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Açıköğretim sisteminde öğrenim gören tüm öğrencilerin verileri oluşturmaktadır. Bu öğrencilerden 2015-2016 güz ve bahar öğretim yılında kayıtlı bulunan tüm öğrencilerin verileri araştırma grubu olarak belirlenmiştir. Kurumsal içeriğe sahip bilgiler olması nedeniyle kişi sayıları açıklanmamış olup, bunun yerine yüzde ve fark bilgileri verilmiştir.

Bulgular

Açıköğretim sisteminde öğrenim gören öğrencilerin 2015-2016 öğretim yılı güz ve bahar dönemlerinde kitap alıp almama durumlarının ve harf notlarının karşılaştırılması amacıyla çapraz tablolar üretilmiş ve aşağıda dönem sırasıyla sunulmuştur. Çapraz tablolardan elde edilen veriler arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla veriler chi-square analizi ile karşılaştırılmış ve analiz sonuçları tablolar ve grafikler halinde aşağıda sunulmuştur.

2015-2016 öğretim yılı güz döneminde öğrencilerin kitap alıp almama durumları ile başarı durumlarını gösteren harf notları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla oluşturulan çapraz tablo aşağıda Tablo 1'de verilmiştir. Kurumsal bilgi niteliği taşıdığı için tablolarda kişi sayılarını gösteren değerler kullanılmamış sadece yüzdeler verilmiştir.

Tablo 1

2015-2016 Öğretim Yılı Güz Döneminde Kitap Alıp Almama Durumları ile Harf Notları Arasındaki İlişki Çapraz Tablosu

Harf Notu	Kitap Alma Durumu	
	Aldı %	Almadı %
Sınava Girmemiş	73,0	27,0
AA	85,1	14,9
AB	81,0	19,0
BA	77,0	23,0
BB	72,4	27,6
BC	67,6	32,4
CB	63,3	36,7
CC	60,1	39,9
CD	57,9	42,1
DC	56,6	43,4
DD	54,9	45,1
FF	48,6	51,4

Tablo 1’den de görülebileceği gibi 2015-2016 öğretim yılı güz döneminde FF harf notu hariç diğer harf notları için kitap alma oranları almama oranlarından daha yüksektir. Kitap alma bakımından harf notlarının kendi içlerinde gruplanıp gruplanmadığını belirlemek amacıyla chi-square analizi uygulanmış ve harf notlarının kitap alma oranı bakımından iki gruba ayrıldığı görülmüştür. Buna göre AA harf notuyla CC harf notu arasında kalan notları alan öğrenciler ile CD ve altında harf notu alan öğrencilerin kitap alma oranları anlamlı olarak birbirlerinden farklılaşmaktadır (Chi Square= 449388,062; sd=11). Bu durum aşağıda Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2

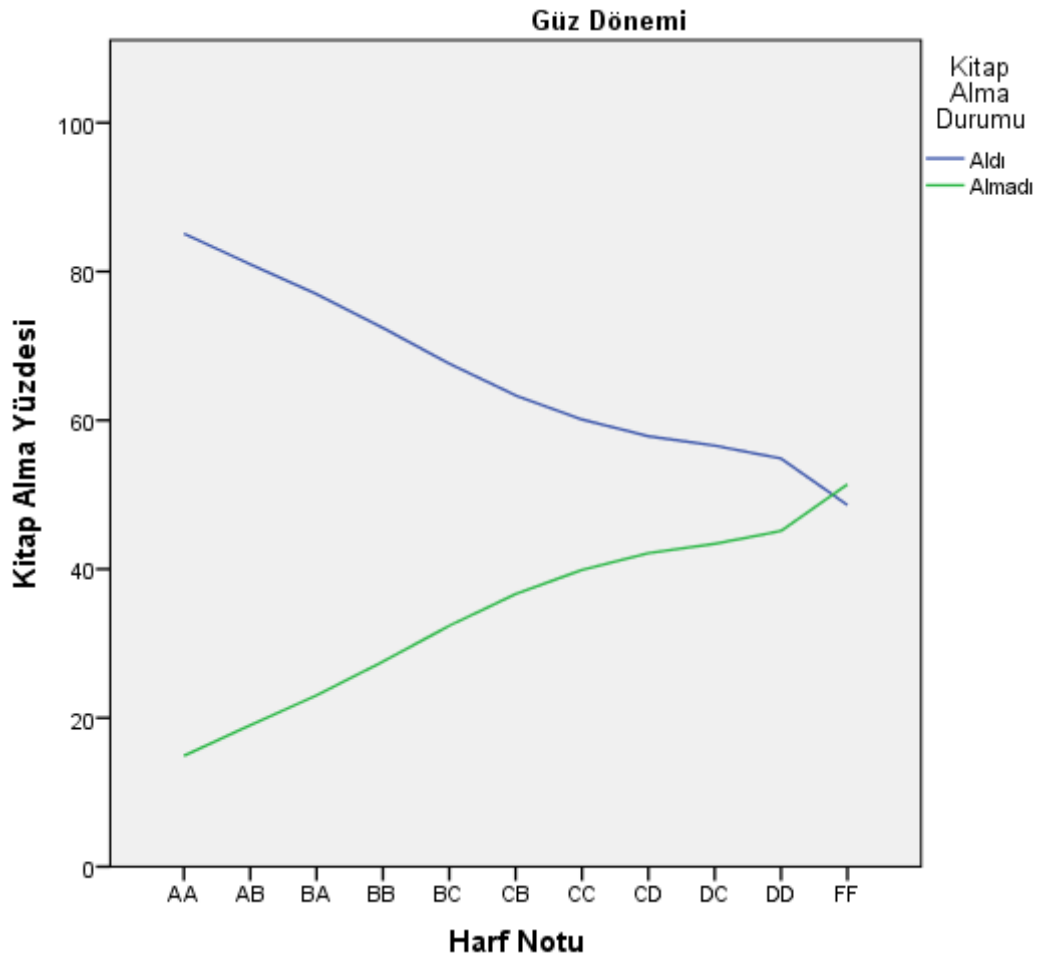
Harf Notu ile Kitap Alma Oranı Arasındaki İlişki İçin Chi Square Tablosu

Harf Notu	V10	
	Aldı	Almadı
	(A)	(B)
Sınava Girmemiş	B	
AA	B	
AB	B	
BA	B	
BB	B	
BC	B	
CB	B	
CC	B	
CD		A
DC		A
DD		A
FF		A

*Tablo içindeki A ve B harfleri grup simgeleridir.

Tablo 2’den de görülebileceği gibi, sınava girmeyenler dahil olmak üzere AA ile CC harf notu arasında not almış olanların kitap alma oranları bir grup oluşturacak derecede birbirine yakınken CD ile FF harf notu arasında not alanların kitap alma oranları başka bir grup oluşturacak derecede birbirine benzemektedir. Görüleceği gibi Açıköğretim sisteminde koşullu geçmeye izin veren D içeren notlar ile dersten kalmış olma anlamına gelen FF notunu almış olan öğrencilerin kitap alma oranları doğrudan geçmeye imkan tanıyan harf notlarını almış olan öğrencilerin kitap alma oranlarından anlamlı derecede daha yüksektir. Bir başka ifadeyle kitap alma durumu ile dersten doğrudan geçmeye imkan tanıyan not alma arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

Aşağıda Grafik 1’de yukarıda elde edilen bulgular görsel olarak sunulmuştur. Grafikten de izlenebileceği gibi güz döneminde FF notu hariç tüm harf notu düzeylerinde kitap alma oranları almama oranlarından daha yüksektir. Harf notu düştükçe kitap alma ve almama oranları birbirine yaklaşmaktadır. FF notu alanlar için kitap almama oranı kitap alma oranından daha fazladır.

Grafik 1. Güz Dönemi Harf Notu ile Kitap Alma Arasındaki İlişki

Harf notları ile kitap alma ve almama oranları arasındaki ilişkinin bahar döneminde nasıl bir örüntü gösterdiğini belirlemek amacıyla yukarıda sunulan analizler bahar döneminden elde edilen veriler için tekrarlanmış ve aşağıda tablolar halinde sunulmuştur.

2015-2016 öğretim yılı bahar döneminde öğrencilerin kitap alıp almama durumları ile başarı durumlarını gösteren harf notları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla oluşturulan çapraz tablo aşağıda Tablo 3'te verilmiştir. Kurumsal bilgi niteliği taşıdığı için tablolarda kişi sayılarını gösteren değerler kullanılmamış sadece yüzdeler verilmiştir.

Tablo 3

2015-2016 Öğretim Yılı Güz Döneminde Kitap Alıp Almama Durumları ile Harf Notları Arasındaki İlişki Çapraz Tablosu

Harf Notu	Kitap Alma Durumu	
	Aldı	Almadı
	%	%
Sınava Girmemiş	8,6	91,4
AA	78,3	21,7
AB	72,2	27,8
BA	67,0	33,0
BB	61,5	38,5
BC	56,0	44,0
CB	50,6	49,4
CC	46,2	53,8
CD	43,3	56,7
DC	41,7	58,3
DD	40,9	59,1
FF	31,1	68,9

Tablo 3'ten de görülebileceği üzere, 2015-2016 öğretim yılı bahar döneminde AA harf notu ile CB harf notu arasında not almış öğrencilerin kitap alma oranları kitap almama oranından daha yüksek görünmektedir. CC ve altında (FF'ye kadar) harf notu almış öğrencilerin kitap almama oranları ise kitap alma oranlarından daha fazla görünmektedir. Kitap alma bakımından harf notlarının kendi içlerinde gruplanıp gruplanmadığını belirlemek amacıyla chi-square analizi uygulanmış ve harf notlarının kitap alma oranı bakımından bahar döneminde de iki gruba ayrıldığı görülmüştür. Buna göre AA harf notuyla CC harf notu arasında kalan notları alan öğrenciler ile CD ve altında harf notu alan öğrenciler ve sınava girmeyenlerin kitap alma oranları anlamlı olarak birbirlerinden farklılaşmaktadır (Chi Square= 649690,595; sd=11). Bu durum aşağıda Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4

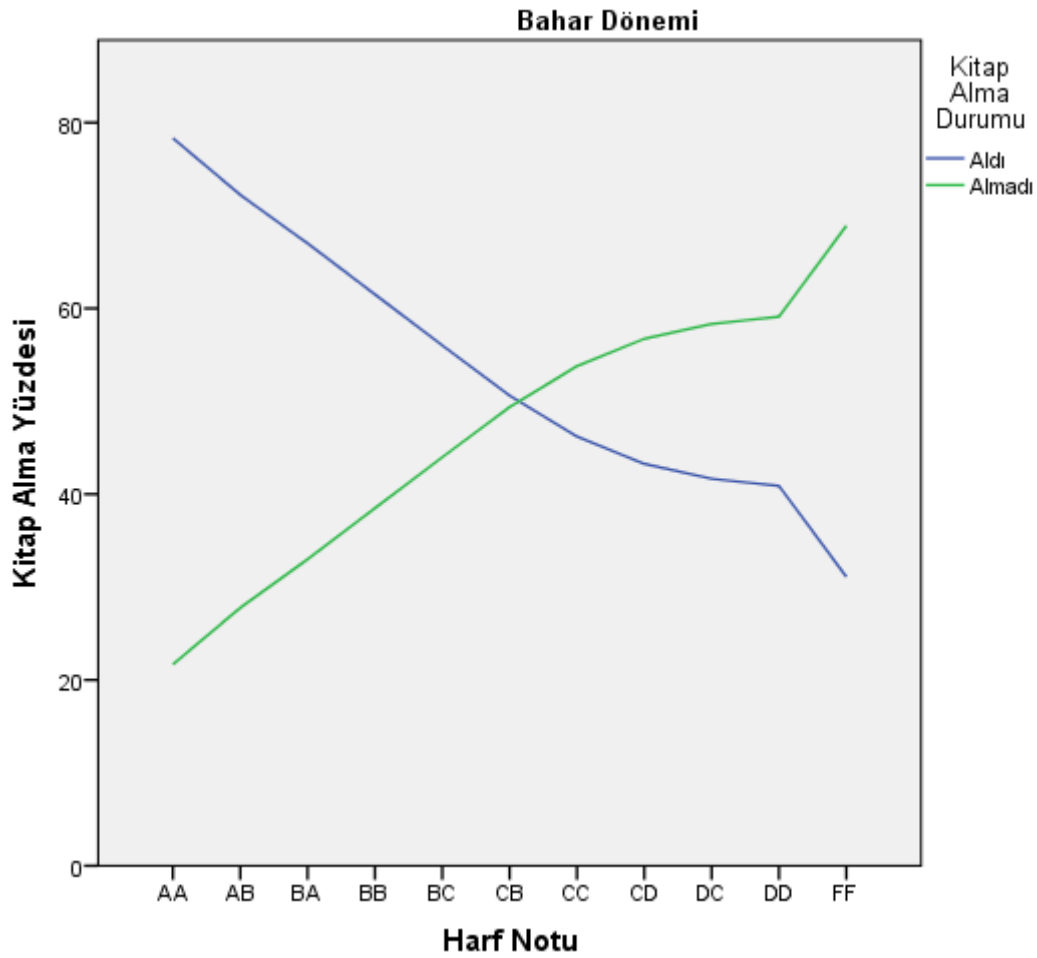
Harf Notu ile Kitap Alma Oranı Arasındaki İlişki İçin Chi Square Tablosu

Harf Notu	Kitap Alma Durumu	
	Aldı	Almadı
	(A)	(B)
Sınava Girmemiş		A
AA	B	
AB	B	
BA	B	
BB	B	
BC	B	
CB	B	
CC	B	
CD		A
DC		A
DD		A
FF		A

*Tablo içindeki A ve B harfleri grup simgeleridir.

Tablo 4'ten de görülebileceği gibi AA ile CC harf notu arasında not almış olanların kitap alma oranları bir grup oluşturacak derecede birbirine yakınken CD ile FF harf notu arasında not alanların ve sınava girmeyenlerin kitap alma oranları başka bir grup oluşturacak derecede birbirine benzemektedir. Görüleceği gibi Açıköğretim sisteminde koşullu geçmeye izin veren D içeren notlar ile dersten kalmış olma anlamına gelen FF notunu almış olan öğrencilerin kitap alma oranları doğrudan geçmeye imkan tanıyan harf notlarını almış olan öğrencilerin kitap alma oranlarından anlamlı derecede daha yüksektir. Bir başka ifadeyle bahar döneminde de tıpkı güz döneminde olduğu gibi kitap alma durumu ile dersten doğrudan geçmeye imkan tanıyan not alma arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

Aşağıda Grafik 2'de yukarıda elde edilen bulgular görsel olarak sunulmuştur. Grafikten de izlenebileceği gibi bahar döneminde CB harf notuna kadar kitap alma oranları almama oranlarından daha fazla görünmektedir. CC notundan itibaren kitap almama oranları alma oranlarından daha fazla hale gelmekte ve harf notu düştükçe kitap almama oranı kitap almama oranından daha fazla hale gelmektedir.

Grafik 2. Bahar Dönemi Harf Notu ile Kitap Alma Arasındaki İlişki

Güz döneminde farklı harf notlarını almış öğrencilerin kitap alma ve almama durumlarına bağlı olarak başarı ortalamalarının birbirlerinden anlamlı derecede farklılaşıp farklılaşmadığını bulabilmek amacıyla araştırma sürecinde elde edilen verilere etkileşim etkisi modeline göre düzenlenmiş iki faktörlü varyansı analizi uygulanmıştır. Elde edilen bulgular aşağıda Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5

Güz Döneminde Harf Notu ve Kitap Alma Durumuna Bağlı Olarak Başarı Durumları Arasındaki Farkın İncelenmesi İçin Varyans Analizi Tablosu

Kaynak	Kareler Toplamı	sd	Ortalama Kare	F	p.	Kısmi Eta Kare (η^2)
Düzeltilmiş Model	3272740231,00	21	155844772,90	1685019,10	,000	,791
Sabit	6506082370,00	1	6506082370,00	70344823,55	,000	,883
Harf notu x Kitap alma durumu	3272740231,00	21	155844772,90	1595651,76^a	,000*	,791
Hata	866014407,70	923133,33 ^a	92,488			
Toplam	16467270630,00	9363511				
Düzeltilmiş Toplam	4138754639,00	9363510				

a Welch düzeltmesi uygulanmıştır.

* $p < 0,05$

Tablo 5'ten görüleceği gibi kitap alma durumu ve harf notunun ortak etkisi anlamlıdır ($F_{21-923133,33; 0,05} = 16850198,10$). Buna göre ders kitabı alan ve almayan aynı harf notuna sahip öğrencilerin başarı puanı ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Bu farkın hangi harf notlarında olduğunu belirlemek amacıyla tüm harf notu düzeylerinde Tamhane'nin T^2 post hoc testi uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre tüm harf notu düzeylerinde kitap alan ve almayan öğrenciler arasında başarı notu bakımından kitap alanlar lehine 0,05 anlamlılık düzeyinde anlamlı farklılık gözlenmiştir. Bir başka ifadeyle kitap alanların ortalama başarı puanı kitap almayanların başarı puanı ortalamasından tüm harf notlarında daha yüksektir. Örnekle ifade etmek gerekirse BB harf notuna sahip kitap alan öğrencilerin başarı puanı ortalamaları BB harf notuna sahip kitap almayanların başarı puanı ortalamasından daha yüksektir. Bu durum tüm harf notları için aynıdır.

Bahar döneminde farklı harf notlarını almış öğrencilerin kitap alma ve almama durumlarına bağlı olarak başarı ortalamalarının birbirlerinden anlamlı derecede farklılaşp farklılaşmadığını bulabilmek amacıyla bahar döneminde elde edilen verilere etkileşim etkisi modeline göre düzenlenmiş iki faktörlü varyansı analizi uygulanmıştır. Elde edilen bulgular aşağıda Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6

Bahar Döneminde Harf Notu ve Kitap Alma Durumuna Bağlı Olarak Başarı Durumları Arasındaki Farkın İncelenmesi İçin Varyans Analizi Tablosu

Kaynak	Kareler Toplamı	Sd	Ortalama Kare	F	p.	Kısmi Eta Kare (η^2)
Düzeltilmiş Model	2942597977,00	21	140123713,20	1650536,84	,000	,807
Sabit	7072734079,00	1	7072734079,00	83310724,93	,000	,910
Harf notu x Kitap alma durumu	2942597977,00	21	140123713,20	1704090,400^a	,000*	,807
Hata	703251340,60	1037428,68 ^a	84,896			
Toplam	15436581080,00	8283718				
Düzeltilmiş Toplam	3645849318,00	8283717				

a Welch düzeltmesi uygulanmıştır

* $p < 0,05$

Tablo 6'dan görüleceği gibi kitap alma durumu ve harf notunun ortak etkisi anlamlıdır ($F_{21-1037428,68; 0,05} = 16850198,10$). Buna göre, bahar döneminde ders kitabı alan ve almayan aynı harf notuna sahip öğrencilerin başarı puanı ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır. Bu farkın hangi harf notlarında olduğunu belirlemek amacıyla tüm harf notu düzeylerinde Tamhane'nin T^2 post hoc testi uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre tüm harf notu düzeylerinde kitap alan ve almayan öğrenciler arasında başarı notu bakımından kitap alanlar lehine 0,05 anlamlılık düzeyinde anlamlı farklılık gözlenmiştir. Bir başka ifadeyle kitap alanların ortalama başarı puanı kitap almayanların başarı puanı ortalamasından tüm harf notlarında daha yüksektir. Örnekle ifade etmek gerekirse bahar döneminde BB harf notuna sahip kitap alan öğrencilerin başarı puanı ortalamaları BB harf notuna sahip kitap almayanların başarı puanı ortalamasından daha yüksektir. Bu durum tüm harf notları için aynıdır.

Çalışmada kitap alan ve almayan öğrencilerin başarı puanı ortalamalarının birbirinden anlamlı derecede farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla güz ve bahar dönemi başarı puanı ortalamaları için kitap alma durumuna bağlı olarak varyans analizi uygulanmıştır. Elde edilen bulgular aşağıda her bir dönem için ayrı ayrı tablolar halinde gösterilmiştir.

Güz döneminde öğrencilerin kitap alma durumuna bağlı olarak başarı puanı ortalamalarının birbirinden istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğini test etmek amacıyla yapılan varyans analizi sonuçları aşağıda Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7

Güz Döneminde Kitap Alma Durumuna Göre Öğrenci Başarıları Arasındaki Farkın İncelenmesi İçin Varyans Analizi Tablosu

	Kareler Toplamı	sd	Ortalama Kare	F	p.
Gruplararası	235987005,300	1	235987005,300	575550,767 ^a	,000*
Gruplar İçi	3902767633,000	8596473,45 ^a	416,806		
Total	4138754639,000	9363510			

a Welch düzeltmesi uygulanmıştır

* p<0,05

Yapılan varyans analizi sonucunda güz döneminde kitap alan ve almayan öğrencilerin başarı puanı ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F_{1-8596473,45; 0,05}=575550,767$). Buna göre kitap alan öğrencilerin başarı puanı ortalaması kitap almayan öğrencilerin ortalamasından anlamlı derecede yüksektir. Kitap alan öğrenciler ile almayan öğrencilerin başarı puanları ortalamaları arasındaki fark 10,19 puandır.

Yukarıda güz dönemi için yapılan analiz bahar dönemi için tekrarlanmış ve elde edilen sonuçlar Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8

Bahar Döneminde Kitap Alma Durumuna Göre Öğrenci Başarıları Arasındaki Farkın İncelenmesi İçin Varyans Analizi Tablosu

	Kareler Toplamı	sd	Ortalama Kare	F	p.
Gruplararası	320498452,200	1	320498452,200	802817,87 ^a	,000*
Gruplar İçi	3325350866,000	7980083,53 ^a	401,432		
Total	3645849318,000	8283717			

a Welch düzeltmesi uygulanmıştır

* p<0,05

Yapılan varyans analizi sonucunda bahar döneminde kitap alan ve almayan öğrencilerin başarı puanı ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık

bulunmuştur ($F_{1-7980083,53; 0,05}=802817,87$). Buna göre kitap alan öğrencilerin başarı puanı ortalaması kitap almayan öğrencilerin ortalamasından anlamlı derecede yüksektir. Kitap alan öğrenciler ile almayan öğrencilerin başarı puanları ortalamaları arasındaki fark 12,52 puandır.

Sonuçlar

Araştırmanın birinci temel bulgusu öğrencilerin kitap alma oranlarında gözlenen düşmedir. AA notuna sahip en başarılı öğrenci grubunda da kitap almama oranları iki dönem için de dikkat çekicidir. Düşük harf notlarına doğru kitap almama oranlarının arttığı gözlenmiştir. Bu bulgu Usta (2015), Hakan ve arkadaşları (2013), Özkul ve Aydın (2012), Hakan (1996) ve Hakan'ın (1991) bulgularının değişmeye başlamış olabileceği kanaatini güçlendirmektedir.

Araştırmadan elde edilen bulgular, kitap alan ve almayan öğrencilerin başarıları arasında anlamlı bir farklılık bulunduğunu ortaya koymaktadır. Bulgular gözden geçirildiğinde, aşağıdaki hususların ön plana çıktığı görülmektedir:

1. Harf notuna bağlı olarak kitap alma oranları iki dönemde de anlamlı farklılık göstermektedir. Hem güz hem de bahar döneminde CC ve üstünde harf notu almış öğrencilerin kitap alma oranları CD ve altında harf notu almış öğrencilerden anlamlı derecede daha yüksektir. Bir başka ifadeyle bir dersten koşulsuz geçen öğrencilerin kitap alma oranları dersten koşullu geçen ya da dersten kalan öğrencilerden daha fazladır. Daha genel bir ifadeyle söylemek gerekirse başarı arttıkça kitap alma oranı artmakta, başarı düştükçe kitap alma oranı azalmaktadır.

2. Farklı harf notunu almış kitap alan ve almayan öğrencilerin başarı durumları karşılaştırıldığında her harf notu düzeyinde kitap alan ve almayan öğrencilerin başarıları arasında iki dönemde de anlamlı farklılık gözlenmiştir. Bir başka ifadeyle herhangi bir harf notunu almış olan öğrencilerden kitap almış olanların başarı puanı ortalaması kitap almamış olanlardan daha yüksektir. Örneğin CC harf notunu almış öğrencilerin kitap almış olanları kitap almamış olanlardan daha yüksek ders başarıları ortalamasına sahiptir.

3. Harf notundan bağımsız olarak genel başarı notu ortalaması bakımından incelendiğinde kitap almış olan öğrencilerin her iki dönemde de kitap almamış öğrencilerden daha yüksek ortalamaya sahip olduğu gözlenmiştir. Güz döneminde bu fark 10,19 puan, bahar döneminde 12,52 puandır.

Yukarıdaki bulgular bir bütün olarak değerlendirildiğinde kitap alma ile ders başarıları arasında yüksek bir ilişki olduğu ortadadır. Bilindiği gibi ilişkiler yön bildirecek şekilde

yorumlanamazlar. Bu nedenle bu çalışmadan elde edilen bulgular şu iki anlama gelebilmektedir.

- a. Kitap alan öğrencilerin başarı oranları yükselmektedir.
- b. Başarıları yüksek öğrencilerin kitap alma oranları yükselmektedir.

Yukarıdaki iki durumdan hangisinin etkisinin ne kadar olduğunu bulabilmek için ileride deneysel çalışmalar yapılabilir. Böylece başarılı öğrenciler daha yüksek sorumluluk sahibi oldukları için mi dönem başında kitaplarını teslim alıyor yoksa kitap aldıkları için mi başarılı oluyor gibi çift yönlü bir durumu ortaya çıkarmaktadır.

Öneriler

Bu çalışma tipik bir nicel betimsel araştırmadır. Elde edilen bulgular, araştırma değişkenleri arasında yüksek bir ilişkiye işaret etmektedir. Kitap alma oranı ile başarı arasında gözlenen bu ilişkinin yönünün bulunması açık ve uzaktan öğrenme sisteminde öğrenci başarısını artırma yönünde çalışmalara katkı sağlayacaktır. Bu nedenle ileride bu konuda yapılacak çalışmalarda kitap alan ve almayan öğrenciler kullanılarak deneysel bir çalışmanın yapılması önerilmektedir.

Kaynakça

- Aydın, B. (2006). *Öğretim teknolojileri ve materyal değerlendirme, geliştirme*, Ed. Ferhan Odabaşı, Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi Yayınları, Eskişehir.
- Bodur, F. (2010). *Uzaktan öğretim ders kitaplarındaki görsel öğelerin öğrenmeye katkıları "Anadolu Üniversitesi uzaktan eğitim öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi"* Eskişehir.
- Eşgi, N. (2006). Web temelli öğretimde basılı materyal ve yüz yüze öğretimin öğrenci başarıları üzerine etkisi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(4), 459-473.
- Gökdağ, D. (1986). *Uzaktan öğretimde basılı materyaller*. Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
- Hakan A., Özgür A. Z., Toprak E., Aydın S. ve Fırat M. (2013). *Açıköğretim öğrencilerinin özellikleri ile öğrenme ve iletişim ortamlarına ilişkin eğilimleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını No:2004.
- Hakan, A. (1991). *Eğitim önlisans programının değerlendirilmesi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını.
- Hakan, A. (1996). *Eğitim Batı Avrupa Açıköğretim programlarının değerlendirilmesi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi Yayın No:494.
- Kablan, Z., Topan, B., & Erkan, B. (2013). Sınıf içi öğretimde materyal kullanımının etkililik düzeyi: Bir meta-analiz çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(3), 1629-1644.
- Kaya, Z. (2002). *Uzaktan eğitim*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Koçdar, S. (2006). *Uzaktan eğitim ders kitaplarının geribildirim açısından değerlendirilmesi: Anadolu Üniversitesi'nin uzaktan eğitim veren İşletme ve İktisat Fakülteleri örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Özkul, A. E. ve Aydın, C. H. (2012). Öğrenci adaylarının açık ve uzaktan öğrenmeye yönelik görüşleri. *Akademik Bilişim 2012*, Uşak: Uşak Üniversitesi.
- Sowell, E. J. (1989). Effects of manipulative materials in mathematics instruction. *Journal for Research in Mathematics Education*, 20(5), 498-505.
- Steward, D, Keegan D. ve Holmberg B. (1983). *Distance education: International perspectives*. New York: St.Martin's Press, Inc.

- Suydam, M. N., & Higgins, J. L. (1977). *Activity-based learning in elementary school mathematics: Recommendations from research*. ERIC Center for Science, Mathematics, and Environmental Education, Columbus, Ohio.
- Usta, İ. (2015). *Açıköğretim Fakültesi Sosyal Bilimler Önlisans programının değerlendirilmesi ve geliştirilmesine yönelik öneriler*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

Yazarlar Hakkında

Yrd. Doç. Dr. Murat AKYILDIZ

Psikoloji lisans eğitimi aldıktan sonra yüksek lisansını ve doktorasını ölçme ve değerlendirme alanında tamamladı. Çok boyutlu ve çok parametrelili lojistik modellerle bireylerin bilişsel ve duyuşsal özelliklerinin kestirilmesi temel ilgi alanıdır. Diğer ilgi alanları arasında psikometri, istatistiksel analiz, bilim yöntemi ve felsefesi yer almaktadır. Dr. Akyıldız, halen Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Posta adresi: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi

Tel (İş): +90 222 3350580/2410

Eposta: muratakyildiz@anadolu.edu.tr

Öğr. Gör. Dr. İlker USTA

Öğr. Gör. Dr. İlker USTA halen Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesinde görev yapmaktadır. Sınıf Öğretmenliği lisans programını tamamladıktan sonra Eğitimde Program Geliştirme alanında yüksek lisansını tamamladı. Doktorasını Anadolu Üniversitesinde Uzaktan Öğretim alanında yapan Dr. Usta, eğitimde program geliştirme ve değerlendirme, öğretim tasarımı, ölçme ve değerlendirme alanlarında çalışmaları bulunmaktadır.

Posta adresi: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Fakülte Sekreterliği

Tel (İş): +90 222 3350580/2525

Eposta: ilkerusta@anadolu.edu.tr

Yrd. Doç. Dr. Muhammet Recep OKUR

Dr. Muhammet Recep OKUR lisans eğitimini Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümünde 2002 yılında tamamlamıştır. Lisans eğitiminden sonra Anadolu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Bilgisayar Mühendisliği A.B.D. Bilişim Tezli Yüksek lisansını 2006 yılında tamamlamıştır. Eğitimine Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uzaktan Eğitim Anabilim Dalı Uzaktan Eğitim Bölümünde devam ederek 2012 yılında tamamlamış ve Dr. ünvanı almıştır. 2002 yılında Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesinde göreve başlamış ve halen çalışmalarına devam etmektedir. Öğrenen destek hizmetleri, e-öğrenme içerik üretimi, e-devlet yazarın çalışma alanları arasındadır.

Posta adresi: Anadolu Üniversitesi Yunus Emre kampüsü Açıköğretim Fakültesi Kat:1 No:106 Eskişehir

Tel: +90 222 3350580

Eposta: mrokur@gmail.com

Yrd. Doç. Dr. Gökhan KUŞ

Biyoloji Lisans Eğitimini tamamladıktan sonra Tıp Fakültesi Fizyoloji alanında yüksek lisans ve doktorasını tamamladı. Açıköğretim sisteminde kitap yazımı, basımı ve dağıtım alanlarında çalışan Dr. Gökhan KUŞ Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesinde Sağlık Programları bölüm Başkanı olarak görev yapmaktadır.

Posta adresi: Anadolu Üniversitesi Yunus Emre kampüsü Açıköğretim Fakültesi Sağlık Programları Bölümü

Tel: +90 222 3350580/2450

Eposta: gokhankus@anadolu.edu.tr